

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/104/2024
Identifikačné číslo spisu:	6123239384
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6123239384.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Mantelco s. r. o., so sídlom Martin, Sučianska 2107/31, IČO: 53 186 362, právne zastúpený spoločnosťou DG LEGAL s. r. o., so sídlom Martin, V. P. Tótha 64/14, IČO: 56 663 439, v mene ktorej ako konateľ koná JUDr. Daniela Gavorníková, proti žalovanému: L. V., narodený J., bytom U., právne zastúpený advokátkou JUDr. Ivetou Ďurčatovou, so sídlom Martin, Kollárova 35, IČO: 36 138 606, o zaplatenie 1.164,90 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6C/52/2023, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2024 sp. zn. 10Co/116/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaný m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. júla 2023 č. k. 6C/52/2023-75

- vo výroku I. rozhodol o zastavení konania a

- vo výroku II. žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 77,10 %.

2. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že žalobou, doručenou súdu dňa 12. 06. 2023, sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplatenia sumy 1.164,90 eur s úrokom z omeškania 7,50 % ročne od 15. 09. 2022 do zaplatenia a náhrady trov konania. Žalobca zobral žalobu späť v celom rozsahu z dôvodu, že poisťovňa žalovaného mu uhradila plnenie vo výške 1.031,57 eur, preto súd prvej inštancie, aplikujúc § 144, § 145, § 146 a § 256 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), konanie zastavil. Poukázal na to, že z hľadiska posudzovania zavinenia zastavenia konania musí byť medzi správaním žalovaného a späťvzatím návrhu daná príčinná súvislosť. Ako vyplýva z podania poisťovne zo 14. 07. 2023, podanie žalovaného označené ako „Oznámenie o spore a výzva na vstup do konania ako intervenient“ (ktorého prílohou boli a j listiny a dokumenty, týkajúce sa škodovej udalosti) bolo

Komunálnej poisťovni, a. s., doručené dňa 27. júna 2023, t. j. po začatí konania, poisťovňa dňa 12. júla 2023 ukončila šetrenie poisťnej udalosti a poukázala žalobcovi plnenie vo výške 1.031,57 eur, pričom nepristúpila k zníženiu uplatneného nároku s výnimkou odpočtu DPH. Uvedenú úhradu žalobca obdržal 14. 07. 2023.

3. Zavinenie na zastavení konania bolo podľa názoru súdu prvej inštancie potrebné posudzovať výlučne z procesného hľadiska. Žalobca sa domáhal zaplatenia sumy 1.164,90 eur, poisťovňa na základe oznámenia žalovaného plnila sumu 1.031,57 eur, preto procesné zavinenie na zastavení konania v časti o zaplatenie sumy 1.031,57 eur je potrebné pričítať žalovanému (88,55 %). Na základe jeho správania poisťovňa ukončila šetrenie poisťnej udalosti a pristúpila k úhrade poistného plnenia. Vo zvyšnej časti (11,45 %) uplatneného nároku zavinenie na zastavení konania nemožno pričítať žalovanému, ale žalobcovi. Žalobca sa voči žalovanému domáhal zaplatenia sumy aj vrátane DPH. Skutočnosť, že poisťovňa pri priznaní poistného plnenia odpočítala DPH, nemôže ísť na ťarchu žalovaného. Zavinenie na zastavení konania nemožno posudzovať podľa hmotného práva, v opačnom prípade by išlo o posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku vo veci samej. Žalobca sa rozhodol, že si voči žalovanému bude uplatňovať náhradu škody vrátane DPH a následne od uvedeného dobrovoľne ustúpil. Preto súd konštatoval, že čistý úspech žalobcu predstavoval 77,10 %.

II.

Konanie pred odvolacím súdom

4. Krajský súd v Žiline (ďalej ako „odvolací súd“) uznesením z 31. januára 2024 č. k. 10Co/116/2023-126 rozhodol o odvolaní žalovaného tak, že uznesenie súdu prvej inštancie ostalo nedotknuté vo výroku I. o zastavení konania (výrok I.), zmenil vo výroku II. o trovách konania tak, že žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal (výrok II.) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

5. Konštatoval, že v zmysle právnej teórie a súdnej praxe je procesné zavinenie za zastavenie konania podľa § 256 ods. 1 CSP potrebné hodnotiť výlučne z procesného hľadiska, čo znamená, že rozhodujúcimi skutočnosťami pre posúdenie zodpovednosti za zastavenie konania sú tie, ktoré vznikli po začatí konania a majú procesný základ. Do úvahy sa berie procesné hľadisko, nie vecná správnosť, či opodstatnenosť žaloby/návrhu. Zároveň platí, že zavinenie je možné interpretovať v zmysle príčinnej súvislosti, v ktorej príčinou je správanie sa strany sporu a následkom ukončenie konania zastavujúcim uznesením.

6. Uviedol, že ak dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o trovách konania skúmať procesnú zodpovednosť za daný výsledok sporu na oboch procesných stranách, teda tak na strane žalobcu, ako aj na strane žalovaného.

7. Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodujúcou z hľadiska procesného zavinenia zastavenia konania pri späťvzatí žaloby je pritom len skutočnosť, že/či žalovaný plnil to, čoho sa žalobca domáhal, a že len z toho dôvodu vzal žalobca žalobu späť. Ak žalobca žalobu vzal späť bez udania dôvodu alebo bez toho, aby išlo o reakciu na správanie žalovaného, znáša (nahradí) trovy žalovaného zásadne žalobca (napríklad rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 49/1993). Pokiaľ však žalobca žalobu musel vziať späť pre správanie žalovaného, potom je potrebné konštatovať, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania.

8. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný od počiatku nesúhlasil s uplatneným nárokom a aktívne sa proti nemu bránil, svoj dlh popieral, neuhradil ho a trval na tom, že mu povinnosť na jeho zaplatenie nevznikla. Následne došlo k čiastočnej úhrade pohľadávky žalobcu, avšak nie žalovaným, ale jeho poisťovňou, s ktorou je v zmluvnom vzťahu na základe povinného zmluvného poistenia (ďalej aj „PZP“).

9. K späťvzatí žaloby teda nedošlo z dôvodu úhrady pohľadávky žalovaným, preto z určujúceho hľadiska, ktorým je procesné zavinenie, nebolo možné brať žalovaného na zodpovednosť za zastavenie

konania. Bol to totiž žalobca, ktorý si zvolil, voči komu v spore uplatní svoj nárok - či voči žalovanému alebo voči jeho poisťovni postupom podľa § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, prípadne spoločne voči obojm týmto subjektom. Ak sa žalobca rozhodol žalovať žalovaného ako škodcu a následne vzal späť žalobu z dôvodu úhrady dlhu poisťovňou, potom zjavne absentuje príčinná súvislosť medzi správaním žalovaného (nie on sa totiž v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle hmotnoprávnej požiadavky) a následkom v podobe zastavenia konania. Nadväzne je predmetná absencia vzťahu príčinnosti dôvodom pre vylúčenie procesnej zodpovednosti žalovaného za výsledok konania.

10. Poisťovňa síce zaťažovala (zmluvná) povinnosť uhradiť škodu za žalovaného, táto prepojenosť daných subjektov, majúca svoj základ v hmotnom práve (§ 15 zákona č. 381/2001 Z. z.) však nie je relevantná z pohľadu procesnej zodpovednosti za výsledok tohto konania. Inak povedané, postup okresného súdu, ktorý stotožnil správanie iného subjektu - poisťovne, s procesnou zodpovednosťou žalovaného, odporuje v právnej teórii a súdnej praxi všeobecne akceptovaným postulátom (viď vyššie) týkajúcim sa hodnotenia procesného zavinenia.

11. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že subjektom zodpovedným za zastavenie konania bol žalobca, ktorý fakticky „výberom“ žalovaného subjektu sám spôsobil, že žalobu následne musel vziať späť. Bolo jeho voľbou, či uplatní nárok voči žalovanému alebo voči poisťovni; následok, ktorý nastal v aktuálnej veci preto zaťažuje (procesne) jeho, keďže k späťvzatiu žaloby nedošlo pre správanie žalovaného (spočívajúce v plnení/akceptovaní žalobného nároku). Nadväzne však žalovaný, ktorému by tak/teda patrilo nárok na náhradu trov prvoinštančného konania, tieto v zmysle odvolania nežiadal, preto mu krajský súd náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal.

12. Uznesenie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 2 : 1. K jeho písomnému vyhotoveniu bolo pripojené odlišné stanovisko členky senátu (§ 394 ods. 1 CSP).

III.

Dovolanie žalovaného

13. Proti výroku II. a III. uznesenia odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej aj ako „dovolateľ“), v ktorom namietol nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP a nesprávne posúdenie právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1, písm. a), písm. b) a písm. c) CSP.

14. Z obsahu dovolania (body 7., 8. a 16.) vyplýva, že za nesprávny procesný postup, ktorým odvolací súd žalobcovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolateľ považoval nesprávny právny záver odvolacieho súdu, obsiahnutý v ods. 18. uznesenia odvolacieho súdu, že „subjektom zodpovedným za zastavenie konania je žalobca, ktorý fakticky „výberom“ žalovaného subjektu sám spôsobil, že túto následne musel vziať späť. Bolo jeho voľbou, či uplatní nárok voči žalovanému alebo voči poisťovni; následok, ktorý nastal v aktuálnej veci preto zaťažuje (procesne) jeho, keďže k späťvzatiu žaloby nedošlo pre správanie žalovaného (spočívajúce v plnení/akceptovaní žalobného nároku)“, keď nesprávne právne posúdenie veci zo strany odvolacieho súdu viedlo v predmetnom prípade k vydaniu arbitrárneho súdneho rozhodnutia.

15. V ďalšom dovolateľ tvrdil, že ako poškodený subjekt mal právo výberu, ktorý z dvoch subjektov označí v konaní za žalovaného, nakoľko s poisťovňou žalovaného nemal žiadny zmluvný vzťah a nemal preukázané, že práve KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. bola tou poisťovňou, s ktorou mal žalovaný uzavretú poisťovnú zmluvu o PZP. Z uvedeného logicky vyplynulo, že žalobca ako žalovaného označil osobu, ktorá škodu skutočne spôsobila.

16. Žalobcovi vznikla škoda, pričom škodu spôsobil žalovaný. Podľa dovolateľa uhradenie poistného plnenia za žalovaného nebolo možné posudzovať ako skutočnosť, že žalobca zavinil zastavenie konania,

tak ako to uviedol odvolací súd. Práve naopak, skutočnosť, že žalobcovi bolo poskytnuté poisťné plnenie len potvrdilo dôvodnosť podanej žaloby.

17. Žalovaný mal možnosť žalobcovi uhradiť ním spôsobenú škodu pred podaním žaloby, na čo ho žalobca viackrát vyzval, preto žalobcovi nebolo zrejmé, prečo sa žalovaný spoliehal na to, že škodu za neho uhradí poisťovňa, keď mal od žalobcu jednoznačné stanovisko, že žalobca požaduje úhradu škody od neho. Žalobca nikdy priamo s poisťovňou žalovaného nekomunikoval.

18. Žalobca žalovanému doložil všetky relevantné dokumenty ešte v roku 2022 a k podaniu žaloby pristúpil až vo februári 2023, pretože do tejto doby ani zo strany žalovaného, ani zo strany poisťovne nedošlo k uhradeniu škody. Poisťovňa žalovaného plnila až po tom, ako od žalovaného dňa 27. júna 2023 obdržala podanie „Oznámenie o spore a výzva na vstup do konania“, pričom sama poisťovňa potvrdila, že k poukázaniu poisťného plnenia pristúpila po doručení tohto listu, a to na základe doručených listín a informácií obsiahnutých vo vzájomnej komunikácii právnych zástupcov. Poisťovňa tak potvrdila, že k ukončeniu poisťnej udalosti a poskytnutí poisťného plnenia nepotrebovala nad rámec dokumentov, ktoré mal žalovaný k dispozícii ešte pred podaním žaloby, žiadne ďalšie, ale stačili dokumenty, ktoré boli zo strany žalobcu žalovanému doručené ešte v roku 2022. Nemôže byť preto na ťarchu žalobcovi, že ani poisťovňa, ani žalovaný neuhradili žalobcovi spôsobenú škodu, hoci mali k dispozícii dokumenty, na základe ktorých nakoniec k poskytnutiu poisťného plnenia došlo.

19. Ak by žalovaný od začiatku pristúpil k tomu, že uplatnenú škodu žalobcovi uhradí, neboli by vznikli žiadne trovy konania, keďže žalobca by nebol nútený uplatniť si škodu v súdnom konaní. Každý odlišný výklad by bol v danom prípade neprípustný, a preto nie je možné súhlasiť s argumentáciou žalovaného, že žiadnym spôsobom nezavinil zastavenie súdneho konania.

20. Dovolateľ ďalej uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s odlišným stanoviskom členky senátu odvolacieho súdu, ktoré je pripojené k uzneseniu odvolacieho súdu (§ 394 ods. 1 CSP), a v ktorom JUDr. Mochňáčová okrem iného uvádza:

„Priamy nárok poškodeného na náhradu škody, vyjadrený v § 15 Zákona o povinnom zmluvnom poistení, predstavuje právny nástroj uľahčujúci poškodenému dosiahnuť uspokojenie svojho nároku. Uvedené však nijako nepopiera existenciu základného právneho vzťahu z titulu náhrady škody podľa § 427 Občianskeho zákonníka.

Z hľadiska hmotnoprávneho právneho vzťahu žalovaného a poisťovne, s ktorou mal žalovaný uzatvorenú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení, možno preto uzavrieť, že bolo na žalobcovi, voči komu uplatní v spore svoj nárok na náhradu škody vzniknutý v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla žalovaného. Každý z onačených subjektov nesie totiž zodpovednosť z iného právneho titulu - žalovaný na základe § 427 Občianskeho zákonníka, poisťovňa na základe poisťného vzťahu v zmysle zmluvy o povinnom zmluvnom poistení v spojení s ustanovením § 15 Zákona o povinnom zmluvnom poistení. Obaja tak predstavujú subjekty, voči ktorým mohol žalobca uplatniť svoj nárok na náhradu škody.

Podľa názoru súdnej praxe, v prípade kolízie práva poškodeného na náhradu škody proti škodcovi a práva na plnenie od poisťovateľa nie je solidarita možná, pretože ide o dva rozdielne nároky. „Zatiaľ čo nárok žalobcu voči škodcovi je nárokom na náhradu škody, nárok žalobcu na výplatu poisťného plnenia uplatnený voči žalovanej ako poisťovateľovi je originárnym nárokom na plnenie založeným osobitným predpisom. Predpoklady dlžníckej solidarity v zmysle ustanovenia § 511 OZ nie sú teda splnené, pretože ustanovenie § 438 ods. 1 OZ určuje solidaritu ako zásadu iba pre nároky na náhradu škody a nevzťahuje sa na nároky na poisťné plnenie, pre ktoré solidarita nie je stanovená ani iným právnym predpisom.“ (rozsudok NS ČR zo 17. 12. 2009 sp. zn. 25Cdo/895/2008). V inom rozhodnutí Najvyšší súd ČR k tomu dodal, že „v prípade, keď má poškodený právo na plnenie ako proti škodcovi tak i proti jeho poisťovateľovi, avšak môže ich dostať len raz, ide o situáciu nie ojedinelú v občianskoprávných vzťahoch, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie proti dvom subjektom, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu; proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie, za splnenia stanovených podmienok založené osobitným predpisom. Ich vzájomný vzťah je taký, že v tom rozsahu, v akom splnil veriteľovi jeden z nich, zaniká

dlh a tým aj povinnosť druhého. Ak sú obaja žalovaní v jednom konaní, majú postavenie samostatných spoločníkov, nevzniká medzi nimi pasívna solidarita a jedným súdnym rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na plnenie celého dlhu veriteľovi, avšak vo výroku rozhodnutia musí byť vymedzený ich vzájomný vzťah (t. j. že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého), lebo bez toho by sa u záväzku s deliteľným plnením uplatnila pri súdnom výkone rozhodnutia zásada rovných podielov dlžníkov na celkovom dlhu voči veriteľovi“ (rozsudok NS ČR z 24. 07. 2002 sp. zn. 25Cdo/499/2002).

Naznačené právne vzťahy (rovnaký dlh existujúci na základe rôznych právnych titulov) označuje teória pojmom „nepravá solidarita“. Spoločným znakom pravej a nepravej solidarity je predovšetkým to, že čiastkové (jednotlivé) záväzkové vzťahy majú relatívne samostatný charakter (vo vzťahu k solidarite platí princíp plurality). V prípade nepravej solidarity vykazujú tieto záväzky vyššiu mieru samostatnosti než v prípade pravej solidarity. Ich spoločným znakom je teda právo veriteľa domáhať sa celého plnenia od ktoréhokoľvek z dlžníkov, a ak dlh splní jeden z nich, povinnosť ostatných tým zanikne.

Medzi spoločné znaky pre oba druhy solidarity možno tiež zahrnúť aj to, že splnenie dlhu ktorýmkoľvek z dlžníkov má voči ostatným (spolu)dlžníkom solučné účinky; ak plnenie poskytne ktorýkoľvek z dlžníkov, povinnosť ostatných zanikne. To sa týka aj náhradných spôsobov splnenia dlhu, ako je danie namiesto splnenia (datio in solutum), solučná úschova (§ 582 Občianskeho zákonníka) a jednostranné započítanie pohľadávky (§ 580 Občianskeho zákonníka). Právne skutočnosti, ktoré majú v prípade solidárnych záväzkov účinky in personam (napr. omeškanie dlžníka, odpustenie dlhu, kumulatívna novácia, uznanie dlhu), majú rovnako osobné účinky aj v prípade nepravej solidarity a nemajú vplyv na právne postavenie ostatných dlžníkov.

Najpodstatnejším rozdielom medzi uvedenými druhmi solidarity je právo regresu vo vnútornom vzťahu medzi zaviazanými osobami. Doktrína odmietajúca uznať nepravú solidaritu za solidárne záväzky vôbec argumentuje práve neexistenciou regresného práva. Zatiaľ čo v prípade pasívnej solidarity prislúcha plniacemu dlžníkovi všeobecné regresné právo (pozri § 511 ods. 3 a § 439 Občianskeho zákonníka), v prípade nepravej solidarity je následný regres možný iba za podmienky, ak tak v súvislosti so splnením záväzku jedným zo zaviazaných subjektov výslovne ustanoví zákonná úprava (pozri napr. § 813 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie poisťovne namiesto škodcu, alebo § 440 Občianskeho zákonníka, ak ide o splnenie záväzku k náhrade škody namiesto niekoho iného).

V prípade solidárnych záväzkov (podľa môjho názoru i tých nepravých) vo všeobecnosti platí, že splnenie dlhu jedným zo solidárne zaviazaných dlžníkov má objektívne účinky voči ostatným dlžníkom (Lavický, P., Solidární závazky, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 80). Uvádzaná literatúra ako jeden z príkladov takýchto účinkov zmieňuje „plnenie poisťovňou“.

V posudzovanej veci žalobca uplatnil svoj nárok voči škodcovi, pričom v priebehu konania došlo k plneniu, avšak nie zo strany žalovaného, ale zo strany poisťovne. Vyššie rozoberaná koncepcia pasívnej solidarity (i nepravej) vychádza z totožnosti predmetu plnenia, na ktoré je zaviazaných viacero subjektov. Žalovaný i poisťovňa sú subjekty, ktoré mohli byť žalovanými v civilnom spore; bolo výlučne na vôli žalobcu vybrať si, voči ktorému z týchto subjektov uplatní svoj nárok. Nemôže byť preto na ťarchu žalobcu, ak si vyberie jedného dlžníka, ale napokon dôjde k plneniu iným solidárnym dlžníkom. Vnútorný vzťah medzi žalovaným a jeho poisťovňou majúci znaky nepravej pasívnej solidarity nehrá z hľadiska predmetu sporu žiadnu úlohu. Tento vzťah mal relevanciu pri skúmaní procesných účinkov plnenia vykonaného poisťovňou v priebehu sporu. Ako už bolo uvedené vyššie, plnenie iného dlžníka (poisťovne) pôsobilo na existenciu nároku žalobcu objektívne, teda znamenalo aj zánik záväzku žalovaného, čo malo následne aj vplyv na procesné otázky súvisiace s náhradou trov konania.

Žalobca podal vo veci žalobu, ktorú následne vzal späť v celom rozsahu, a to z dôvodu, že jeho nárok bol (sčasti) uspokojený iným dlžníkom ako žalovaným. Z procesného hľadiska tak treba pričítať zavinenie na tom, že sa konanie muselo zastaviť, žalovanému (v tej časti, v ktorej došlo k plneniu poisťovne). Vnútorný vzťah žalovaného a jeho poisťovne nebol z hľadiska pomeru žalobcu a žalovaného podstatný; splnenie dlhu v priebehu sporu totiž pôsobilo objektívne a muselo logicky viesť k späťvzatiu žaloby, pretože žalobca stratil hmotnoprávny základ svojho nároku. Námietky žalovaného k nedôvodnosti nároku žalobcu možno uplatniť v rámci vzťahu tohto subjektu a poisťovne.“

21. V danom prípade podľa dovolateľa nebol sporný skutkový stav veci, ale jeho právne posúdenie. Akceptujúc vyššie citované nesúhlasné stanovisko JUDr. Mochnáchovej je zřejmé, že rozhodnutie

odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/alebo, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a/alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. Záverom dovolateľ konštatoval, že nesprávny procesný postup mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nesprávne právne posúdenie veci zo strany odvolacieho súdu viedlo v predmetnom prípade k vydaniu arbitrárneho súdneho rozhodnutia.

23. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

24. Súčasťou dovolania bola žiadosť dovolateľa o odklad vykonateľnosti uznesenia odvolacieho súdu z dôvodu, že senát odvolacieho súdu nebol vo svojich záveroch jednotný, s prihliadnutím na logické odôvodnenie odlišného stanoviska JUDr. Mochnáčovej, preto existuje veľká pravdepodobnosť, že napadnuté uznesenie bude dovolacím súdom zrušené.

25. Z vyjadrenia žalovaného k dovolaniu vyplynulo, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a dovolanie za neprípustné, resp. nedôvodné, preto navrhol, aby odvolací súd dovolanie odmietol a návrhu na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu nevyhovel.

IV.

Konanie o dovolaní

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre vyhovieť návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu o tom rozhodnutie nevydal.

27. Dovolací súd v prvom rade skúmal, či sú splnené podmienky prípustnosti, resp. dôvodnosti dovolania.

28. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

29. Najvyšší súd opakovane uvádza, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

30. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 CSP).

31. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

32. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

33. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018), a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu/veci za prítomnosti strán sporu/účastníkov konania, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

34. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

35. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným

výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

36. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

37. Porušenie konkrétnych procesných práv dovolateľ v dovolaní neuviedol. Pokiaľ namietanú arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu odvodzoval od námietky nesprávneho právneho záveru, v kontexte vyššie uvedeného vymedzenia podmienok prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho procesného postupu súdu je potrebné zdôrazniť, že nesprávny právny záver nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ neuviedol žiadny iný dôvod, pre ktorý považuje rozhodnutie odvolacieho súdu (jeho väčšinový názor) za nedostatočne odôvodnený. Dovolací súd poznamenáva, že ani okolnosť, že k uzneseniu je pripojené aj odlišné stanovisko sudcu (§ 394 ods. 1 CSP), nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Absencia špecifikácie namietanej arbitrárnosti, t. j. neuvedenie v čom (prečo) odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nespĺňa požiadavky riadneho odôvodnenia má za následok neprípustnosť takého dovolania.

38. Neprípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP sama osebe zakladá dôvod na odmietnutie dovolania (§ 447 písm. f) CSP).

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 CSP

Podľa § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

39. Súd prvej inštancie vo výroku II. uznesenia č. k. 6C/52/2023-75 z 26. 07. 2023 žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 77,10 %. Proti uvedenému bolo prípustné odvolanie (§ 357 písm. m) CSP). Tento výrok odvolací súd zmenil tak, že žalovanému nárok na náhradu trov prvoinstančného konania nepriznal. Vzhľadom na citované ustanovenia § 421 ods. 2 a § 357 písm. m) CSP dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP proti výroku uznesenia, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, nie je podľa § 422 CSP prípustné. Táto okolnosť by sama osebe zakladala odmietnutie dovolania v tejto časti podľa § 447 písm. c) CSP.

40. Pokiaľ ide o výrok dovolaním napadnutého uznesenia v časti výroku III., ktorým odvolací súd rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, v prípade tohto rozhodnutia nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým by sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, (iba) v ktorom prípade je zákonom daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Keďže v zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné,

(len) ak to zákon pripúšťa a proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (vo výroku) o nároku na náhradu trov odvolacieho konania dovolanie prípustné nie je, táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. c) CSP.

41. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol.

42. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.